

Parteiorganisatsiooni aruande-valimiskoosolekult

Instituudi mitmesajaliikmeline kommunistide pere kogunes möödunud reedel oma aruande-koosolekule. Parteiomitee sekretär sm. O. Bussel andis põgusa ülevaate komitee ja parteiorganisatsiooni tööst aasta jooksul, analüüsis ühtlasi parteitöö kõiki põhilõike ja puudujääkide peamisi põhjusi.

Külalistena võtsid koosolekust osa EKP Tallinna Linnakomitee esimene sekretär sm. V. Väljas, EKP Kaliniini Rajoonikomitee sekretär sm. E. Lebakova ja Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee esimees sm. M. Pesti. Aruande asjalikkus ja konkreetsus löid aktiivse tööhõkkonna, mis väljendus arukais ning uusi ja häid mõtteid sisaldavates sõnavõttudes.

Kuna meie „Polütehniku“ vee-ruud ei võimalda kõigi koosolekul räägitud probleemide juures peatuda, piirdun mõne üksikuga. Olgu ainult märgitud, et kõigis sõnavõttudes võis tunda muret selle üle, kuidas kiiremini vabandada neist takistustest, mis pidurdavad kollektiivi pingutusi — täita oma põhiülesandeid hästi.

Kritiseerides parteikomitee tööd aruandeperioodil, näitas sm. B. Tamm, et suuremaks puuduseks komitee töös tuleb pidada seda, et mõnes tööloigus takerdati pisi-asjadesse, mille varju jäid hoopis suuremad ja tähtsamad küsimused. Nii näiteks tulnuks osutada suuremat tähelepanu ühiskonnateaduste kateedrite tööle. Parteiomitee ei teinud midagi selleks, et aidata ühiskonnateaduste kateedrite tööd parandada.

Või teine näide. Instituudi poliit- ja kultuurmassilise kasvatus- ja teadustöö plaanis nähti ette ja fikseeriti pidulike aktuste korraldamine (riiklike ja ühiskondlike tähtpäevade puhul) ikka ühesabloomiliselt, uusi vorme otsimata ja rakendamata. See viis nende populaarsuse ja kasvatuliku mõju jõe madaldamisele.

Sm. M. Pesti märkis, et kriitilised märkused ei tähenda selle positiivse osa vähendamist, mida instituudi parteiorganisatsioon on saavutanud. Kuid tõsiasi jaks jääb see, et instituudil tuleb teha põore nööga õppe-metoodilise töö poole. Metodoloogilises töös ei saa ja ei tohi unustada kaostööd filosoofia kateedriga. Ta pidi võimalikuks (kuigi on tege-mist tehnikailikooliga) teha pii-ratud ulatuses pedagoogilisi eks-perimente. Kasvõi näiteks üli-õpilaste ebarütmilise töö (õpi-takse ainult sessiooni ajal) ana-lüüsimiseks ja likvideerimiseks jooksva kontrolli sisseviimisega igakuiste eksamite näol.

Majandusteaduskonna dekaan J. Toomaspoeg mainis, et teadus-konna parteiorganisatsioon ja õppejõudude pere ei säästa jõu-du, et kõigiti kaasa aidata NLKP Keskkomitee septembri-pleenumi otsuste elluviimiseks. Lähitules sellest tugevdati tea-duskonna õppekaadrit. Alanud õppeaastal täienes teaduskond majandusteaduste doktori sm. Kulli, majandusteaduste kandi-daadide sm-te Linnaksi, Pedaku, Sarapiku ja teiste isikute näol, samuti ka rea rahvamajanduses töötavate silmapaistvate spetsia-

listidega. Tulemused peaksid hakkama peatselt ilmema.

Sm. J. Toomaspoeg peab vajali-kuks, et ühtegi diplomitööd ei tohiks profileerivate kateedrite poolt lasta kaitsmisele majandus-teadlase-konsultandi kinnituse-ta (nõustuva allkirjaga).

Sm. J. Toomaspoeg rõhutas majandusteaduskonna korduva-taotlust teaduskonna üliõpilaste kontingendi suurendamiseks, et anda rahvamajandusele rohkem kõrgema haridusega ökonomiste. Seda enam, et praegused vastu-võtuproportsioonid pole põhjen-datud (kui 1967. aastal lõpetab masinaehituse ökonomika eri-alal 50 üliõpilast, siis 1968. aastal ainult kümme). Nõudmine ökonomistide järgi on aga suur. Küsimus seisneb selles — kas kõrgemad plaaniorganid ei peaks suurendama majandusteadus-konna vastuvõtuplaani 1966. aastal, mis võimaldaks ühtlasi avada kaht vajalikku eriala: toi-duainetööstuse ökonomika ja organisatsioonide ning majandus-liku informatsiooni mehaanilise töötlemise eriala.

Instituudi rektor A. Aarna pea-tus kasvatus- ja teadustöö probleemidel, märkides, et käesoleval aastal on kasvatus- ja teadustöö saavutus. Ent ta rõhutas, et kasvatus- ja õppejõudude poolt saavutatud tule-mused ei ole saanud jalgu alla, kuna sellega ei tegele vaja-likul määral teaduskondade partei- ja komsomoliorganisatsi-onid. Selle tõttu puudub jooks-vate poliitiliste probleemide läbi-arutamisel õpperühmades tihti aktuaalsus, mis loob diskussioo-ni õhkkonna ja ärataks noorte huvi.

Edasi märkis ta, et kasvatus-töös õpperühmades endis puudub tihti printsiipiaalsus. Esineb juhu-seid, kus üliõpilase ebaõigele käi-tumisele, millele peaks järgnema karistus, õpperühm reageerib kaitsvalt või isegi õigustavalt. Teaduskondade parteibüroodes on vähe kaasa räägitud paljudele kasvatus- ja teadustöö probleemidele.

Üliõpilane R. Uritamm peatus asjaolul, et majandusteaduskon-na üliõpilastele loetakse tehnilisi distsipliine sageli ebaõigest as-pektist, ei räägita, millisel mää-ral üks või teine tehniline küsi-mus on majanduslikult efek-tiivne.

Aruande ja sõnavõttude alusel võeti vastu otsus, milles fiksee-riti parteiorganisatsiooni ja par-teikomitee peamised ülesanded alanud õppeaastaks.

Parteiorganisatsiooni lähema ülesandena nähakse ette põhja-likult selgitada üliõpilastele NLKP Keskkomitee septembri-pleenumi ja NSV Liidu Ülem-nõukogu istungjärgu materjale.

Parteiomitee valiti järgmises koosseisus:

Sekretär: H. Tiismus, sekretäri asetäitjad: H. Joonase, N. Rozanov ja B. Tamm,

liikmed: A. Aarna, J. Barinov, O. Bussel, R. Dementjev, H. Ees-maa, V. Maasik, J. Madis, J. Marotškina, V. Panov, A. Pih-lapson, G. Samolevski, H. Silland ja J. Soidra.

H. JOONASE

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

Eesti NSV teenelise teadlase aunimetuse andmise kohta

Väljapaistvate teenete eest teaduse arendamisel ja teadus-liku kaadri ettevalmistamisel anda Eesti NSV teenelise tead-lase aunimetust järgmistele va-bariigi teadlastele:

Aarna, Agu Jaani p. — pro-fessor, Tallinna Polütehnilise Instituudi rektor
Altma, Albrecht Villemi p. — professor, Eesti NSV Tea-duste Akadeemia korrespon-dentliige

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
A. MÜÜRISSEPP

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
B. TOLBAST

Tallinn, 15. oktoobril 1965

Majandusteaduste doktor ARKADI RANNES

20. oktoober 1965. a. kujunes TPI majandusteadlastele rõõm-saaks ja meeldejäävaks päevaks. Eesti NSV TA Ühiskonnateadus-te Nõukogu ees kaitses doktori-väitekirja „Uurimus kohaliku tüüpi tööstuse arengu seaduse-pärasustest“ (Eesti NSV mater-jalide baasil) tootmise ökonomi-ka ja organiseerimise kateedri dotsent, majandusteaduste kan-didaat Arkadi Rannes. Ametlike oponentide, Eesti NSV Ministri-te Nõukogu esimehe asetäitja, Eesti NSV TA korrespondentliik-me, majandusteaduste doktori A. Veimeri, Eesti NSV akadeemiku R. Antonsi ning Tartu Riikliku Ülikooli riigi- ja õiguse ajaloo kateedri juhataja, õigusteaduste doktori professor P. Vihalemma seisukoht töö kohta oli positiiv-ne.

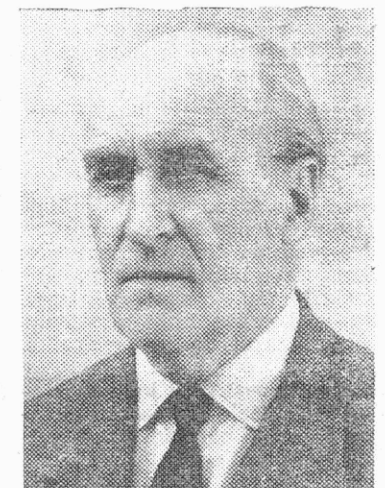
Sm. A. Rannesele anti Eesti NSV TA Ühiskonnateaduste Nõu-kogu üksmeelse otsusega majan-dusteaduste doktori teaduslik kraad. Doktoridissertatsiooni kaitsmisel viibis arvukalt vaba-riigi majandusteadlasi, kes nõu-kogu otsust toetasid kauakestva ja palava aplausiga.

Oma väitekirjaga annab dots. A. Rannes kokkuvõtte aastate-pikkusest uurimistööst. Ta näi-tab väikekaubatootjate sotsialist-likku suurtööstusse lülitumise seaduspärasusi, teeb konkreet-seid teoreetilisi üldistusi ja väär-tuslikke praktilisi järeldusi. Ei ole kahtlust, et värske majan-dusteaduste doktori sm. A. Ran-nese uurimistöö pakub suurthu-vi ka väljaspool vabariiki ja NSV Liitu, eriti neis arenevates maades, kes oma edasiliikumise põhisuunaks on valinud sotsia-lismi.

Dots. A. Rannes on TPI maj-andusteaduskonna staažikamaid õppejõude ja vabariigi tuntumaid majandusteadlasi. Rohkem kui kahekümneaastase tegevuse kestel TPI-s on tema nõudlikul

ja oskuslikul juhtimisel kasva-nud ja arenenud arvukas majan-dusteadlaste kaader. Sm. A. Ran-nese õpilasi töötab vabariigi kõi-gis tööstusharudes ja teaduslikes uurimisasutustes.

Pedagoogilise töö kõrval on dots. A. Rannes saavutanud tun-nustuse ka väljapaistva teadla-sena. Tema sulest on ilmunud rohkesti teaduslikke ja popu-laarteaduslikke töid eeskätt töös-

tusökonoomika alalt, nagu „Töös-tusökonoomika probleeme Nõu-kogude Eestis“ (1948), „Töövõil-jakuse tõus viiendal viisaasta-kul“ (1954) ning arvukalt artik-leid ajakirjades ja ajalehtedes, TPI Toimetistes, Moskva Riikli-ku Majandusinstituudi poolt väljaantud kogumikus ja teistes väljaannetes.

Suure panuse on sm. A. Ran-nes andnud teadusliku kaadri ettevalmistamisel. Tema rikkali-kud teadmised on kasuks tulnud paljudele teaduslikku kraadi taotlevatele majandusteadlastele ja tema poolt juhendatud aspi-rantidele.

Lisaks intensiivsele pedagoogi-

Tehnikakandidaat HANS MÄGI

19. oktoobril kaitses TPI ehi-tusteaduskonna nõukogu ees oma kandidaadiväitekirja õppe-asutuse autoteede ja geodeesia kateedri vanemõpetaja Hans Mägi.

Värske tehnikakandidaat on

sündinud 1929. aastal. 1948. aastal lõpetas ta Tallinna II kesk-kooli ja 1953. aastal TPI auto-

teede insenerina. Juba üliõpilas-päevil ja samuti hilisematel töö-kohtadel Eesti NSV Maanteede Valitsuse süsteemis avaldus värs-kele tehnikakandidaadil eriline huvi sillaehituse probleemide vastu. See ajendas teda 1959. aastal astuma Moskva Autoteede Instituudi kaugõppe aspirantuuri. Praegusel ametkohal töötab H. Mägi 1960. aastast alates.

Hans Mägi väitekirja „Montee-ritavate raudbetoonist 3-liigen-diga kaarsildade arvutus ja teo-ooria pikaajaliste mõjutuste ar-vessevõtmisega“ toob sügavaid täiendusi suureavaliste kaarsil-dade arvutamise teooriasse. Töö sisaldab teooria kõrval hulga-liselt väärtuslikke andmeid sil-dade projekteerijate jaoks. Töö teoreetiliste järelduste kontrolli-miseks tuli ehitada silla vähen-datud mudel. Et hinnata kogu töö mahtu, mis tuli teha väite-kirja aluste läbitöötamisel ja tu-lemuste kontrollimisel, võiks ni-metada tundeid hulga, mis Hans Mägi isiklikult kulutas kestva jälgimisel olnud mudeli ehitamiseks ja katsetamiseks. Tundide arv on umbes kaks tuhat.

„Tallinna Polütehniku“ toimetusele

Minu juubelisünnipäevaks sain suurearvuliselt suulisi ja kirjalikke õnnesoove instituudi õppejõudude, üliõpilaste, tee-nistujatelt, teaduskondadelt, all-asutustelt ja ühiskondlikelt or-ganisatsioonidelt.

Olen südamest tänulik minule osutatud tähelepanu eest. Olen elanud ja kasvanud enam kui kahekümne aasta jooksul koos TPI tööga, monoliitse ja elu-rõõmsa kollektiiviga ja tundnud alati selle kollektiivi abi ja toe-tust. Loodan, et instituudi palju-tuhandeline kollektiiv ka edas-pidi ei keeldu oma abist ja toe-tusest.

Siira tänutundega
A. AARNA,
TPI rektor

lisele ja teaduslikule tööle on dots. A. Rannes paljude aastate vältel agaralt osa võtnud ühis-kondlikust tööst instituudis ja väljaspool. Suure tunnustuse osaliseks on ta saanud lektorina NLKP Keskkomitee Kaugõppe-Kõrgema Parteikooli Eesti NSV konsultatsioonipunktis.

Majandusteaduskonna Nõuko-gu koos teaduskonna kateedrite kollektiividega soovib lugupeeta-vale õppejõule head tervist ja jõudu teadusliku kaadri ja ma-jandusteadlaste ettevalmistami-seks ning viljakaks teaduslikuks tööks.

J. TOOMASPOEG,
majandusteaduskonna dekaan

Kas teate, et...

15. oktoobril oli instituudi ehitusteaduskonnas . . . 640,
mehaanikateaduskonnas . . . 733,
keemiateaduskonnas . . . 679,
energeetikateaduskonnas . . . 800,
elektrotehnika-teaduskonnas . . . 632 ja
majandusteaduskonnas . . . 463
üliõpilast

Üliõpilastest ja ülikoolidest raja taga

Tšehhoslovakkias hakkas ilmu-ma uus ajakiri „Student“. Aja-kiri on mõeldud kogu riigi üli-õpilaskonnale ja ilmub kord nä-dalas Tšehhoslovakkia Üliõpilas-liidu Keskkomitee väljaandena.

Poolas avati kaks uut kõrgemat tehnilist õppeasutust — üks Zie-lona Goras ja teine Lublinis. Li-saks päevastele õpperühmadele on neis õppeasutustes õhtused osakonnad.

Hertfordshire'i üliõpilaste draa-maring külastas Janažeki-nime-lise Brno Draamakunsti Akadee-mia kutsel Tšehhoslovakkia Ringreis algas Shakespeare'i „Tõrksa taltutuse“ esitamisega Karlovy Varys. Sellele järgnesid esinemised Prahas, Brnos ja Bra-tislavas.

Politseil oli kokkupõrge 150 üliõpilasega, kes korraldasid Stokholmis Ühendriikide saat-konna ees demonstratsiooni USA agressiooni vastu Vietnamis.

Oma telegrammis Salazarile protesteeris Rahvusvaheline Üli-õpilaste Liit portugali noorte ar-reteerimiste, piinamiste ja koh-tuprotsessi vastu 19 üliõpilase üle, keda süüdistatakse niinime-tatud „õõnestustöös“. Telegram-mis kutsutakse üliõpilasorgani-satsioone üles osutama solidaar-sust Portugali üliõpilastega.

Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu sekretariaat saatis telegram-mi Maroko peaministrile, kinni-tades selles oma solidaarsust ja toetust Maroko üliõpilastele ja kõigile patriootlikele jõududele võitluses demokraatia, vabaduse ja üliõpilaste õiguste eest. Läki-tus nõuab kõigi poliitiliste van-gide vabastamist, Maroko patriootidele mõistetud ebaõiglaste kohtuotsuste tühistamist ja de-mokraatlike vabaduste täielikku tunnustamist.

ÕNNITLEME!

21. oktoobril möödus 65 aastat masinaelementide kateedri dotsendi tehnikakandidaadi Andrei Jeršovi sünnist.

Juubilar sündis Peterburis, kuid üsna varases eas siirdus ta elama Moskvasse. Pärast Moskva Baumani nim. Kõrgema Tehnikakooli ehitusteaduskonna lõ-

petamist 1926. a. töötas ta mitmes ettevõttes ja asutuses. Pedagoogilist tööd alustas sm. A. Jeršov 1932. aastal, asudes tööle õppejõuna Lennuinstituuti. Selles instituudis möödus õppetööga tegeldes 13 aastat juubilari elust.

1945. aastal siirdus sm. A. Jeršov Tallinna. Alguses ehitusorganisaatsioonis töötades aitas ta kaasa linna taastamisel, hiljem aga asus taas pedagoogilisele tööle, olles tegev õppejõuna Tallinna Merekoolis ja Mäetehnikumis.

Tallinna Polütehnilises Instituudis töötab juubilar 1952. a.-st alates, algul vanem-õpetajana ja hiljem dotsendina masinaelementide kateedris.

Teaduslikul tööpõllul on dots. A. Jeršov uurinud materjalide elastsuse ja mittemetalsete materjalide kõvaduse määramistega seotud küsimusi, mille alal ta kaitses ka kandidaadi väitekirja 1956. aastal. Materjalide elastsuse katseseadme väljatöötamise eest on talle omistatud autori-tunnistus.

Praegu õpetab dots. A. Jeršov masinate ja mehhanismide teooriat. Igapäevases elus tunneme teda kui heasüdamlikku ja abivalmis kaastöötajat. Soovime juubilarile palju energiat ja teotahet veel paljudeks aastateks!

TÖÖKAASLASED

Kilde ühiselamu nr. 2 üldkoosolekult

Tõsiseid pretensioone oli üliõpilastel majahitajatele. Järgmisele ühiselamule peaksid ehitajad tegema juba ringkuse, s.o. sellise ukse, et mistahes kohast majja pääseks. Praegu tuleb ka aknad appi võtta, seda enam, et igasuguste väristajate-kärastajate omanikud on ainukese sissekäigu hoolikalt barrikadeerinud.

Ehitajate kiituseks tuleb öelda, et veevarustuse probleemi lahendasid nad rohkem kui geniaalselt. Laiskadel tudengitel pole vaja kraani kulutama käia — läbi akna tuleb taevakraani märjusest rohkem kui piisavalt. Telefoni kallal tuleb leiduritel

veel tublisti tööd teha — praegu mürab ta nii, et õrnatundelised korrapidajad ei julge toru harigilt võtta.

Seni avastatud energiatega hulgas on tudengi oma teatavasti kõige suurem. Kõige ilmekamaks näiteks on hädas olev tudeng. Ei usu? Tule siis vaatama. Viienda korruse kukega ust või õigemini tema endist asupaika. Füüsikutele peaks olema huvitav teada, et eksisteerib ka puhtusevõlli, mille iseloomustavaks omaduseks on tõukumine tudengiväljast. Mõlema lähem uurimine on soovitatav võtta ÜTÜ ühiselamust. **OLEV TÕELEID, AJ—31**

Loengute võistlus

Vabariigi juubeliaastaks kuulutasid ühingu «Teadus» juhatus, Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu, Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee ja Eesti NSV Kultuuriministeerium välja kaks konkurssi:

- 1) filosoofiliste populaarteaduslike loengute konkursi ja
- 2) ateistlike populaarteaduslike loengute konkursi.

Kutsume TPI õppejõude, teenistujaid ja üliõpilasi neist osa võtma. Selleks tuleb ühingu «Teadus» vabariiklikule juhatusel (Tallinn, Võidu väljak 10) esitada oma loengu tekst märkusega vastavalt kas «Filosoofia konkursile» või «Ateismi konkursile». Loengu teemaks võib olla mis tahes aktuaalne filosoofiline (ka eetika, esteetika või teadusliku kommunismi) või ateistmilane (ka ateistliku käsitlusega loodusteaduslik või sotsioloogiline) küsimus. Soovi korral võib teema valimisel kasutada ühingu «Teadus» filosoofiliste ja ateistlike loengute näidistematikaid. Loeng peab olema arusaadav laiale auditooriumile. Soovitatav on märkida, millisele kuulajaskonnale on loeng mõeldud.

Loengu teksti pikkus võib olla 1—1,5 autoripögnat (ca 20—30 masinakirja lehekülge). Teksti võib esitada ka hästi selgelt käsitati kirjutatuna. Tekst tuleb varustada märgusõnaga ja lisada sama märgusõna all kinnises ümbrikus andmed autori kohta (perekonna-, ees- ja isanimi, aadress ja töökoht, ühingu «Teadus» liikmetel ka algorganisatsioon). Loengutekstide esitamise viimane tähtpäev on 1. detsember 1965 (postitempli kuupäev). Kuni 30. novembrini 1965 annab lähemat informatsiooni ja võtab võistlustöid vastu ühingu «Teadus» TPI algorganisatsiooni sekretär sm. P. Paavle (peahoone III korrus, tuba 2).

Loengutekstide hindamisel arvestatakse eelkõige nende sisu, käsiteldavate probleemide aktuaalsust ja esituslaadi.

Kummalgi konkursil on pare-

Üliõpilaslaulikust ja muust

Nii mõneski pidulauas või mõnelgi lõkkeõhtul on alustatud laul soiku jäänud seetõttu, et ei teata selle sõnu lõpuni, et üks laulab ühtede, teine teiste sõnadega, või mõnel muul põhjusel. Et tudengid on lõbus rahvas ja seega ka laulurahvas, siis meil tuleb selliseid juhtumisi kahjuks sageli ette.

Komsomoli aktiivi laagris saadi suvei Klooal viimaks püüdnud olukorrast jagu ja lõpuõhtuks tipiti masinal laululehed. Neil lehtedel seisid kirjas laagrilaul ja rida teisi, mis pärit enamasti igivanast narmendavast tudengilaulikust ja purjesportlaste laulikust (mis juba rahva kätte jõudes muutus hinnalisemaks kui muiste mõne pühaku varbad).

See oli lahendus selleks korra. Kuid oleks toredam, kui igal tudengil-laulusõbral oleks üliõpilaslaulik, mille väljaandmise aastat tähistataks arv 1966 ja kus leiduks nii sajandivanuseid kui ka viimastel aastatel loodud populaarsemaid laule. Samuti võiks seal olla TPI üliõpi-

mate tööde autoritel ette nähtud 8 a preemiat:

üks I preemia — 100 rbl., üks II preemia — 60 rbl., üks III preemia — 40 rbl. ja viis ergutuspreemiat.

Võistluse žüriil on õigus preemiaid ümber jaotada. Paremad tööd tulevad avaldamisele kehtivate honorarimäärade alusel.

Julge pealehakkamine on pool võitu!

Ühingu «Teadus» filosoofia ja ateismi teaduslike meetodilise nõukogu

laste oma laul — toredate sõnade ja särtsakas, rahvalik ning huvitava viisiga.

Meie komsomolikomitees on seda küsimust arutatud ja leitud, et asjade agarama ajamise korral on reaalne, et uus üliõpilaslaulik ilmub 1966. aasta kolmandas kvartalis. Kuna noodigraafikaga on raskusi, siis sisaldaks ta vaid laulutekste.

ELKNÜ Keskkomitee toetab algatust ja meiega on ühel nõul ka vabariigi teiste kõrgemate õppeasutuste üliõpilased.

Tuleb vaid ühiselt nüüelda härjal sarvist kinni haarata.

Tuleks selgitada, milliseid laule me uues laulikus näha sooviksime. Meie instituudis peaksid siin juhtijaks ja organiseerijaks olema meie naiskoores ja meeskoores liikmed, kes muidugi loodsid kontakti ka teiste kõrgemate õppeasutuste kooridega. Pealehakkamist ja jõudu sel-

le! Eelpool oli juttu ka meie tudengite oma laulust. Meil on küll «Riksu-Kaarel», kuid võiks ka mõni uus ja kaasaegne üliõpilaslaul olla, sest näiteks selle aasta kevadel Balti liiduvabariikide ja Valgevene kõrgemate õppeasutuste ÜTÜ konverentsi lõpuõhtul jäid meie esindajad laulu võistluses leedulastele alla. Meie «Ollepruulija» nende värske laulu vastu ei saanud. Värsiseppi meie instituudis leidub. Kas ei tuleks välja kuulutada auhinna-line võistlus uue laulu sõnade saamiseks?

Heliloaja Vello Lipand ütles, et kui just meie hulgas viisimeist-reid ei ilmu, küllap siis Heli-loojate Liit abistab.

Lõpuks veel niipalju: oleks kasulik, kui igaüks kellel on eeltoodu kohta ettepanekuid, oma mõtteid ja arvamusi ainult enda teada ei hoiaks. Palume pöörduda meie komsomolikomitee poole või võtta sõna «Polütehniku» veergudel.

HANS RONK, AA-31

Suurel keemianäitusel

(Järg)

Juba üle 600 aasta kasutatavad inimesed nägemisvõime parandamiseks prille. Kuid alles käesoleva sajandi teadlastel ja tehnikatel õnnestus täiustada prille sellisel kujul, et luua täpseid instrumente, mis kajastaksid kaasaegset prillioptikat. Omapoolse suure panuse on andnud maailmakuulus optikatehas «VEB Carl Zeiss JENA», mille teaduslikud töötajad, kogunud insenerid ja kvalifitseeritud töölised varasemate töötulemuste ning teaduse uute saavutuste põhjal annavad maailmatasemel kuulsat JENAKlaasi.

Rahvusvahelisel keemianäitusel eksponeeris tehas hulgaliselt optilisi vahendeid, alates kõiki rahuldavatest prillidest ja lõpetades mitmesuguste aparaatide keemiliste optiliste süsteemidega.

NAFTAKEEMIA — KAAS-AEGSE KEEMIA JUHTIVAMAID HARUSID

Mullu lõpetati esimene etapp suure naftakombinaadi ehitusel Schwedti Oderil. Siin ei hakata valmistama mitte üksnes naftast saadavaidprodukte, vaid ka teisi tähtsamaid keemiatooted.

Schwedti ümbruses naftat ei leidu. Miks siis nimelt siia rajatakse Saksa DV suurim «vedela kulla» kombinat? Asi seisneb selles, et siin lõheb maailma pikim — 4000 km pikkune naftajuhe «Sõprus», mis kulgeb N. Liidust rahvademokraatiamaadesse (SDV, Ungari, Tšehhoslovakkia, Poola). Volgamaailt Schwedti jõudmiseks kulub naftal 21 päeva. Viimaste aastate uurimused on näidanud, et nafta töötlemine on lihtsam kui söe töötlemine. Sel

põhjusel ei pea sakslased võimalikuks lahendada keemiatööstuse ees seisvaid suuri ülesandeid rajanedes ainult üksi pruunsöe baasil.

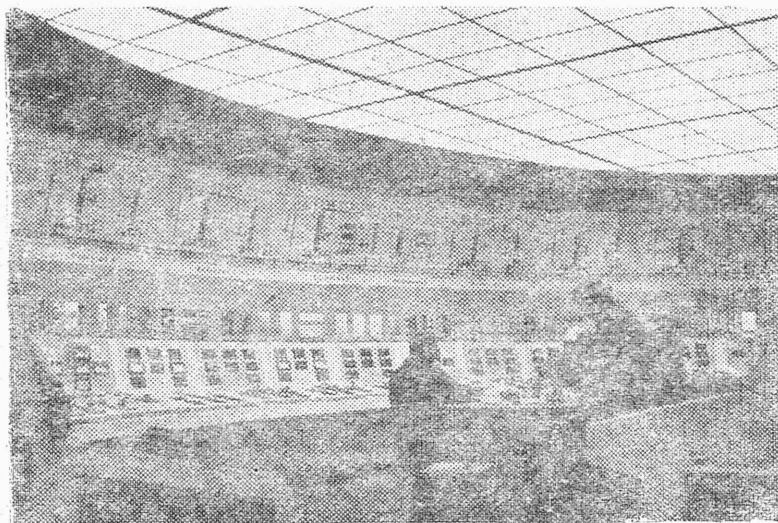
Näiteks kui plastmasside tootmisel kasutatakse pruunsütt, kulub seda 90 miljonit tonni 6 tonni nafta vastu. Nafta kasutamise vähendab energiakulu 1/5-le, töövõlljaks kasvab ligi 10 korda jne.

Järgnevad aastad kontsentreerivad naftatöötlemise põhiliselt

vad peamiselt Halle, Bitterfeldi ja Weissenfelsi ümbruses, Thüringis ja Lausitzi lähedal.

Pruunsöe töötlemisel ja rikastamisel saadakse mitmesuguseid keemiasaadusi. Iga teine igapäevases elus kasutatav keemiatood Saksa DV-s on seotud pruunsöega. Keemiatööstuse arendamise plaan näeb ette pruunsöe kaevandamise ja töötlemise laiendamise, sest sellega on seotud hinnaliste keemiasaaduste tootmine.

Keemiatööstuse edasise arengu kindlaks aluseks on teaduslik

Vaade «Leuna-Werke» ühest kahte tehasesse — Schwedti Oderil ning Leuna-Werke II.

PRUUNSÜSI — SAKSA DV «MUST KULD»

Pruunsöe — Saksa DV ühe tähtsama maavara leiukohad asu-

juhtpulduruumist.

uurimistöö. Töölise ja teadlaste üksmeelne pere annab oma kindla panuse Saksa DV rahvamajanduse edasises progressis, sealhulgas eriti keemiatööstuse kui ühe olulisema rahvamajandusharu alal.

SAKSA FÖDERATIIVSE VABARIIGI KEEMIATÖÖSTUSEST

Terviklikust Saksamaa keemiatööstusest võib hakata rääkima eelmise sajandi keskpaigast alates. Kuni selle ajani kujutas Saksamaa endast väikesi riigikesi, millel puudus märkimisväärne keemiatööstus. Tol perioodil loodi 2 tingimust, mis omasid suure tähtsuse keemiatööstuse arengus. Need olid: esiteks — likvideeriti tollibariidid, mis löid eeldused suuremastaabiliseks turuks ja teiseks — selleks ajaks oli keemia kujunenud teadusliku uurimistöö üheks tähtsamaks objektiks. Üheks olulisemaks faktoriks, mis tõi Saksamaa käesoleva sajandi alguseks keemiatööstuse alal esikohale, oli teooria ja praktika tihe koostöö. Kui 19. sajandi keskel olid Inglismaa ja Prantsusmaa küllaltki arenenud keemiatööstusega, siis käesoleva aastasaja alguses jäid nad maha 19. sajandi keskel loodud Saksamaa keemiatööstusest.

Maailmasõjad on jättnud sügavaid jälgi keemiatööstuse arengusse. Käesoleval ajal on mõlema Saksa riigi keemiatööstus tõusnud jällegi väljapaistvale kohale maailmas.

1964. a. moodustas maailma keemiatööstuse toodang üle 425 miljardi Lääne-Saksa marga (95,7 miljardit rbl.), sealhulgas langes USA-le 36,4%, N. Liidule 9,5%, SFR-le — 7,3%, Jaapanile — 7%, Suurbritanniale — 6,8%, Prantsusmaale — 5,2% ja Itaaliale — 4,1%. 23,7% langes teistele riikidele.

1949. a. moodustas maailma keemiatööstuse toodang 110 miljardit Lääne-Saksa marka. Järelkult kasvas selle tööstusharu toodang 15 aasta jooksul 4 korda,

samal ajal aga maailma tööstustoodang tervikuna 2,5—3 korda. Selle põhjal võib öelda, et keemiatööstuse tase on kogu tööstuse taseme peeglik. Eelduste järgi säilib taoline hinnang ka tulevikus.

Saksa FV paviljon oli näitusel üks suurematest. Eksponaadid ja tutvustav kirjandus andsid külastajale piisava ettekujutuse selle tööstusharu olukorrast riigis.

Nagu juba mainitud, võib keemiatööstuse arengu alguseks lugeda eelmise sajandi keskpaika. Algust võime otsida uurimistöödes, mis püüdsid lahendada tuua värvainete, värvilahapete, sooda ja teiste toodete tehnoloogiliste protsesside täiustamises ning rakendamises.

Süsteemaatilised uurimistööd orgaanilises keemias löid tugeva baasi iseseisvate sünteetilisele keemiale. Peagi sünteesiti esimesed ravimpreparaadid. Farmaatsiatööstuse areng tõi Saksamaale peagi maailma apteegi nime.

Eelmisel sajandil algas superfosfaadi — ühe vanima väetiseliigi tootmine. Lahendati metalli süntees ja söe hüdreerimine, mis viis sünteetilise bensiini loomiseni.

Selle aastasaja 20-ndail aastail algasid uurimistööd plastmasside vallas. Loodi kõrgmolekulaarsete ainete keemia alused.

Uurimistööde tulemused andsid tarbijale sünteetilise kiu.

A. TALVARI ja A. NIITRA (Järgneb)

III üleliiduliselt automaatjuhtimise nõupidamiselt

DOTS. H. TIISMUS

20.—26. septembrini toimus kolmas üleliiduline automaatjuhtimise (tehnilise küberneetika) nõupidamine, mis oli kokku kutsutud NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja NSV Liidu Automaatjuhtimise Rahvusliku Komitee poolt. Nõupidamisest võttis osa 1044 inimest. Osavõtjaid oli 14 nõukogude vabariigist ja 83 linnast, sealhulgas 25 akadeemikut, 135 teaduste doktorit ja 400 teaduste kandidaati. Et nimetatud komitee kuulub Rahvusvahelise Automaatjuhtimise Föderatsiooni (IFAC) koosseisu, kutsuti nõupidamisele ka rida teadlasi Ameerika Ühendriikidest, Jaapanist, Itaaliast, Rootsi, Soomest, Ungarist, Bulgaariast ja mujalt.

Konverentsi tegi ebatavaliseks asjaolu, et kõik istungid peale avaplenaaristungi Odessa operiteatris peeti laeval «Admiral Nahhimov». Laev ei seisnud loomulikult sadamas, vaid sõitis marsruudil Odessa—Jalta—Sotši—Batumi ja tagasi, tehes neis sadamais peatusi ekskursioonide korraldamiseks.

Niisuguse konverentsi korraldamisel laheneb väga kergesti delegaatide majutamise ja toitlustamise küsimus. Teiseks on eranditult kõik osavõtjad eraldatud välismaailmast ning seega välditud kõik häirivad mõjutused, mis võivad esineda konverentsi tavalise organiseerimise korral. Ent orgkomitee peamiseks juhtumõtteks oli ilmselt püüe ühendada kasulik ja vajalik meeldivaga. Oma tervituskõnes plenaaristungil märkis IFAC-i esimene president professor Harold Chestnut, et ta võtab laeval toimuvast nõupidamisest osa esmakordselt ja avaldas lootust, et see muutub traditsiooniks.

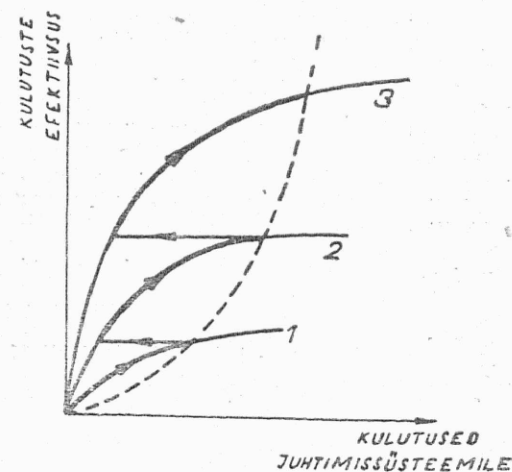
Hiljem selgusid ka laeval konverentsi korraldamise puudused: suurimad laeva ühiskondlikud ruumid ei olnud sektsoonide tööks hästi kohaldatud, olles pikad ja kitsad. Kuluaarides võis kuulda arvamusi, et tulevikus tuleks konverentside läbiviimiseks ehitada spetsiaalne laev.

NSV Liidu Teaduste Akadeemia presidendi N. Keldõši tervituses märgiti, et viimase kümne aasta jooksul on automaatjuhtimise teoorias tehtud suuri edusamme: on loodud optimaalsete ja isekohastuvate süsteemide

teooria, antud alused relee-toimeliste seadmete ja lõplike automaatide uurimiseks ning iseõppivate süsteemide väljatöötamiseks. Kiiresti areneb niinimetatud suurte süsteemide teooria, mis annab võimaluse tehside, tehaste ja isegi rahvamajandusharude operatiivseks juhtimiseks.

Tänapäeval on kujunemas uus kompleksne teadus — üldine juhtimisteooria, mis viimasel ajal on saanud endale tehnilise küberneetika nimetuse. See teadusharu kasutab laialdaselt kaasaegse arvutustehnika võimalusi ja tugineb informatsiooniteooriale, majandusteadusele, matemaatikale, füsioloogiale, bioloogiale ja teistele teadustele.

Nõupidamise ülesandeks oligi hinnata seniseid tehnilise küberneetika tulemusi ja määrata perspektiivid, mis võimaldaksid kõige efektiivsemalt rakendada selle teaduse saavutusi kommunismi materiaalse baasi loomisel. Suurt huvi tekitas akadeemik V. Trapeznikovi sellesuunaline ettekanne plenaaristungil.

Ta märkis, et rea aastate kestel pole konkreetse ökonomika probleemidele pühendatud küllalt tähelepanu. Tihti püstitati ülesanded mitte küllalt konkreetselt, arvesse võtmata majanduslikke tegureid, mille tulemusena automatiseerimine muutus moeasjaks. Niisuguseks suurmoeks oli omal ajal automaattehhide ja -tehaste rajamine.

Nende hulgas on selliseid, mille tasuvusaeg ulatub 86 aastani. Mõne üksiku operaatori vabastamiseks rakendatakse mõnikord tohutuid materiaalseid vahendeid. Niisugused lahendused on ajendatud soovist kokku hoida «elavtööd», s.o. ettevõtte palgafondi. Sealjuures lähtuti väärist majandusteooriast, nagu oleksid sotsialistlikus ühiskonnas põhi-fondid tasuta.

Arvutusmasinate otstarbekas kasutamise kõrval esineb ka sel alal liialdusi. Mõnes tehases võib arvutuskeskuse asemel leida arvutusmasinate muuseumi, kusjuures suur osa masinaist pole küllaldaselt koormatud. Ka automatiseerimis-algoritmide koostamine jätab soovida.

Hea automaatjuhtimissüsteem tasub end aasta või poolteisega, samal ajal kui tööstusse suunatavate kapitalmahutuste normatiivne tasuvusaeg moodustab ligikaudu 7 aastat. Siit nähtub, et arukas automatiseerimine on alati majanduslikult põhjendatud.

Statistilise füüsika seisukohalt võib keerukat juhitavat süsteemi iseloomustada entroopiaga, mis näitab süsteemi organiseerimatuse, «korralageduse» astet. Kui puudub väline juhtiv ja organiseeriv toime, siis süsteemi organiseerimatuse aste kasvab. Korraldamist ja koordineerimist vajavad energia ja materjalide vood, samuti ka informatsioon protsessi kohta. Ainult aktiivne juhtimine võib avaldada vastupanu autonoomse süsteemi organiseerimatuse kasvule.

Akadeemik V. Trapeznikov esitas huvitava «tehnilise progressi kõvera» (vt. joonist). Olgu vaatluse all mingi protsess, mille juhtimist täiustatakse (kõver 1). Graafikust on näha, et kulutuste suurendamine muutub alates teatavast hetkest vähe efektiivseks. Siis tuleb juhitav protsess viia täiesti uutele alustele, kasutades tehnika ja teaduse uusimaid saavutusi (kõver 2).

Kui ka selle protsessi võimalused on ammendatud, tuleb jälle üle minna uutele põhimõ-

le kohe parvepalke muretsema. Leppisime omavahel kokku, et kolm meest korjavad parvetusest seisma jäänud palgid kokku ja laevad laagrini alla, kus nad taskulambi valguses tabama pidin. Asusin keset jõge põlvist saadik vette valvestoile. Peagi laskus jõe teie udu, millest taskulambi kiir vaevu 50 m kaugusele läbi tungis. Mõõdukas tunde, teine ja kolmas. Külmal tungis üdini, kalapojukesed üritasid jalgu ära süüa, kuid mis tulemata jäid, need olid palgid.

Milline oli meie kõigi häärmatus, kui südaööil selgus, et jõgi, kus päeval arvasime ära uppuda võivat, ulatus poolte kilomeetri kaupa vaid üle labajala!

Hommikul löime parve kähku kokku. Kuid peagi veendusime järjekordselt, et turismikirjandust ei maksa eriti tõsiselt võtta — kõigi reeglite järgi ehitatud parv ei tahtnud koormat kanda. Turismikirjandusega on üldse selline lugu, et autoreiks näivad olevat linnades kopitanud entusiastid, kes juhuslikult loodusse sattudes ei saa muudu, kui peavad kellegi sisse vedama.

Pärast esimest kolme kilomeetrit oli täiesti selge, et oleme esimese raskuskategooria asemel sattunud kategooria võrra kõrgemale matkale: iga saja meetri järel ootas maaliline väike kähk või madalik. Koiva kärestikud on väikesed ja ohutud, kuid «konksuga» ja annavad seepärast mõnigi kord tublit tööd parve kivide otsast mahatirimisega, eriti kui mõnel mehel ei jätkunud otsustusvõimet. Seni kuni ta nõu pidas, kummalt poolt läbi lasta, jõudis parv ko-

HIIMUMAA põldudel

Mis jäi meile meelde Hiiumaast? Kala üldse mitte, tööd parajasti, süüa rohkem ja rõõmu laialt.

See oleks vast kõige lühem ja kõige täpsem iseloomustus kuu aja kohta, mille TPI esimese kursuse üliõpilased veetsid Hiiumaal ühismajandis. See kuu aega, mille kestel esimest korda oldi niiõelda omadega koos, ei lähe kaua meelest.

Poolteist tundi praamisõitu ja meie ees seisis Hiiumaa rand. Kauni männituka ja väikese sadamaga. Suurusega Hiiumaa kiideldi ei saa — 70 km pikk ja 60 km lai. Kuid sellegipoolest mahutab ta oma pinnale 8 kolhoosi, ühe sovhoosi ja 10 000 inimest.

«Ma tunnen maad, mis Peipsi rannalt...» lauldi randa jõudes. Kuid Hiiumaad siiski veel lähemalt ei tundud. Aga taheti tunda ja sellega tuldi toime.

Talutare võttis meid vastu lõhnavate õlgede, hoolitseva perehüva ja sametiselt sinava teevaga endi kohal, kus nagu kaliskivid säras suur hulk tähti. Kuuldus arvamus, et palju rohkem kui mandri kohal!

tetele. Siit järeldub, et uute ideede kasutamise algstaadiumis on kulutused alati eriti tasuvad.

Neil põhjustel tuleb otsustavalt kasutada automaatjuhtimissüsteeme ja elemente, mis annavad kohe majandusliku efekti ja kiire tasuvuse. Mitmesuguste süsteemide majandusliku analüüsi tulemusena on koostatud nn. «kasude funktsioon», mis räägib sellest, et täna saavutatud majanduslik efekt on väärtuslikum homme saadavast samasuurest efektist. Nii näiteks rubla, mille saame automatiseerimise tulemusena kümne aasta pärast, «maksab» ainult 39 kopikat. Sama rubla võrdub 20 aasta pärast 15 kopikaga.

Rahvamajanduse automatiseerimise vajadus on vaieldamatu. Omaette küsimuseks on aga «automatiseerimise strateegia» valik. Selleks tuleb leida automatiseerimise kohaseimad objektid ja tase, tuginedes majanduslikule tõhususele kogu kompleksi «Tooraine—töötlemine—tarbija» ulatuses. Ettevõtte ja üksiktootaja oskuslikul majanduslikul stimuleerimisel ühinevad rahvamajanduse ja üksikettevõtte huvid.

(Järgneb)

Järgmisel päeval algas töö. Ega alguses olnud just kerge. Hanguvarred hõõrusid pihku rakud, kui põhukuhja tehti või heina kokku pandi. Poistel, kes kiirkuivatis töötasid, valutasid õhtul käed ja selg viljakottide sikutamistest. Kuid selle eest tundsid hinges väga mõnusat rahuldustunnet. Kolhoosis nähti ja õpiti tundma nii mõndagi huvitavat. Õpiti tegema põhukoorimat, juhtima traktorit ja veoautot. Kui enda teadmistest ja oskustest puudu tuli, abistasid üliõpilasi kohalikud elanikud. Tõepoolest, raske on vist leida sõbralikumat ja lahkemat rahvast kui seda on Hiiumaa inimesed.

Ega me ju asjata laulnud tagasi- teel toredat laulu «parandatud» kujul:

«Kus on meri kõige sinisem — Hiiumaal, kus on rahvas kõige rõõmsam — Hiiumaal».

Päevad möödusid kiiresti. Neljapäeval enamasti kartulipõllul, kus tööd tehti lausa mehemoodi. Eks näita seda juba tõsiasi, et nad teenisid keskmiselt umbes 5—6 rubla päevas. Ega noormehedki neist maha jäänud. Vello autojuhina, Tõnu ja Erich kiirkuivatis ja Heiki ei tahtnud sugugi halvemate näitajatega leppida.

Ka vaba aega osati sisukalt mööda saata. Käidi peol, korraldati kohtumisõhtu kohalike noortega, külastati «Vanemuise» küllalisetendust «Naeratus» ja ansambli «Rütm» kontserti.

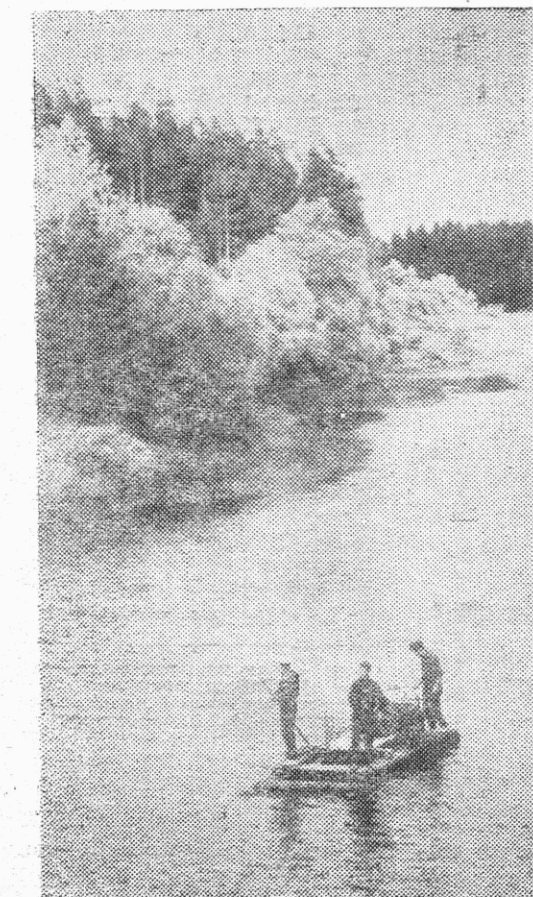
Üheks meeldejäävamaks sündmuseks oli ekskursioon ümber Hiiumaad. Nüüd saadi selle kauni, üdamelähedaseks muutunud saarega teha lähemat tutvust. Käidi Kärklas, Kõpus vaadati kuulsat tuletorni ja kauneid tunde veedetud lausa muinasjutuliselt ilusal Kassari saarel.

Peagi jõudis kätte viimane päev Hiiumaal. Kahju oli lahku- da nii inimestest kui ka loodusest. Sest selle kuu ajaga oli kõik kuidagi nii koduseks ja armsaks saanud. Viimased käeviiped, viimane pilk kaldale ja uba lähebki sõit praamili mandri poole. Meie otsus oli üksmeelne. Järgmisel suvel läheme jälle Hiiumaale. Kui just mitte terve grupp, siis osa kindlasti.

KERSTI KELDER, TR-11,

PARVEPOISTENA KOIVAL

ANTS KABRAL, LM-71

Koos vul'sevate kevadojakestega hakkasime Väike-Harryga kuulma üha tungivamat kauguste kutset. Olime ju eelmisel suvel koos üle Uraali «purjetanud». Tasapisi tekkis ka marsruudi plaan — seekord pidi ta meid «kõigest» Koivale viima.

Juulis moodustas nende ridade autor grupp, õiendas vajalikud formaalsused ja ühel suvisel hilisõhtul kogunes neli elektromehaanikut Viljandisse kui kõige sobivasse lähtepunkti.

Järgmisel varahommikul laadisime reisikraami seljakottidesse (seda oli aga 100 kg ringis) ja astusime esimesi samme vinta-vänta tegevate jalgadega püheses sätendava augustitaeva alla. Täpselt 12 tundi pärast esimest «hääletamist» jõudisime Vireši Pihkva—Riia maanteele, kust pidimegi alustama.

Kilomeeter sillast alpool löime laagri üles, sõime kõhud kõvasti sooja putru täis ja kuigi juba videvi- kuks kiskus, hakkasi-

me kohe parvepalke muretsema. Leppisime omavahel kokku, et kolm meest korjavad parvetusest seisma jäänud palgid kokku ja laevad laagrini alla, kus nad taskulambi valguses tabama pidin. Asusin keset jõge põlvist saadik vette valvestoile. Peagi laskus jõe teie udu, millest taskulambi kiir vaevu 50 m kaugusele läbi tungis. Mõõdukas tunde, teine ja kolmas. Külmal tungis üdini, kalapojukesed üritasid jalgu ära süüa, kuid mis tulemata jäid, need olid palgid.

Milline oli meie kõigi häärmatus, kui südaööil selgus, et jõgi, kus päeval arvasime ära uppuda võivat, ulatus poolte kilomeetri kaupa vaid üle labajala!

Hommikul löime parve kähku kokku. Kuid peagi veendusime järjekordselt, et turismikirjandust ei maksa eriti tõsiselt võtta — kõigi reeglite järgi ehitatud parv ei tahtnud koormat kanda. Turismikirjandusega on üldse selline lugu, et autoreiks näivad olevat linnades kopitanud entusiastid, kes juhuslikult loodusse sattudes ei saa muudu, kui peavad kellegi sisse vedama.

Pärast esimest kolme kilomeetrit oli täiesti selge, et oleme esimese raskuskategooria asemel sattunud kategooria võrra kõrgemale matkale: iga saja meetri järel ootas maaliline väike kähk või madalik. Koiva kärestikud on väikesed ja ohutud, kuid «konksuga» ja annavad seepärast mõnigi kord tublit tööd parve kivide otsast mahatirimisega, eriti kui mõnel mehel ei jätkunud otsustusvõimet. Seni kuni ta nõu pidas, kummalt poolt läbi lasta, jõudis parv ko-

he variandi vahele kividele kinni jääda.

Esimesed kolmkümmend seitse kilomeetrit löid kogu ma'kagraafiku uperpalli. Vähe sellest, et parve tuli üle madalike vedada — teise päeva õhtul sattusime parvetustõkkele, millest, nagu hiljem selgus, isegi lätlastel endil aimu polnud. Jõgi oli terve kilomeetri ulatuses puuhalgudest ummistunud, läbimine aga ei tulnud kõne allagi. Jäi üle vaid uus parv ehitada. Lõpuks olime nii väsinud, et jõudisime ainult telgi küünis heintele laiali visata ja vajusime magusasse matkavõrre.

Hommik oli sama hall ja vesine nagu meie meeleolugi. Ees seisis palkide kohalevedamine kilomeetri kauguselt, pealegi oli

veetase öö jooksul 10 sentimeetrit langenud.

Praegu ei saa enam kindlaks teha, kes tuli ideele kasutada meid kahejalgsel härgadena. Sündis ühe trossi otsa ümber palgiotsa ja teise parajasti kättejuhtunud kaika külge ning rakend oligi valmis. Täevane valitseja nuttis ja niuded tuletasid end mitu päeva meelde, kuid lõunaks oli uus parv valmis ja peagi saime tasu: jõgi muutus huvitavamaks ja sügavamaks, metsas palju vaarikaid ja õhtuks rabas meid Koiva—Mustjõe tampepüüsi oma ürgse iluga. Kui videvikuhakul Mustjõe vood hoogsalt Koivasse sööstis, lõhestas õhtuvaikust kolme-neljakordne «hurraa» Eestimaale tagasi jõudmise auks.

Lõunasöök parvel maitseb hästi.

(Järgneb)

Sõprusnädalal

KIRGIISIAS

Kirgiisia Leninlik Kommunistlik Noorsootühing sai tänavu 40-aastaseks. Koos kosmonaut Titovi, kõigi liiduvabariikide, Moskva, Leningradi, Kroonlinna, Kaliningradi ja Jakutia kommunistlike noorte esindajatega sõitsime juubelpidustustele ja sõprusnädalale ka meie: Ants Õun — ELKNÜ Tallinna Linnakomitee esimene sekretär, Kaljo Räästas — üliõpilane (oli meil kaasas lauulinnuks) ja mina.

Frunze lennuväljal võeti meid vastu lilled ja tervitussõnadega. Seadnud end sisse hotellis «Ala-Too», sõitsime peagi mööda Frunze ringi ja vaatamise kõike, mida linnas vaadata on. Eriti võlus meid Ala-Too mäestik (endine Tjan-San), mille 5000 m kõrgused lumega kaetud tipud helendavad päikeses siinsamas linna läheduses, kaugemad aga kaovad lillakas-sinisesse uduni. Frunze lausa upub rohelusse, ta pidavat omama sellekohase maailmarekordi. Et enamik maju on maavärisemiste tõttu ehitatud 1–2-korruseliseks, siis annavad linnale kõrgust juurde tikksirged sihvad püramiidpaplid. Tiikused majad ei paista tänavaid palistavate puude-põõsaste tagant väljagi ja kuidagi ei taha uskuma jääda, et linnas elab 387 000 inimest — rohkem kui meie Tallinnas. Katsetatakse ka neljakorralist majadega. Mootorrattad on haruldaseks liiklusvahendiks, küll aga võib siin eesliit kohata. Turul kaubeldakse palju elavamalt kui meil.

Asetanud pärjad Lenini monumendile, siirdusime ooperi- ja balletiteatrisse, kus toimus Kirgiisia LKNÜ Keskkomitee juubelpleenim. Pikema kõnega esines Kirgiisia LKNÜ Keskkomitee I sekretär Namatbajev, kes meenutas komsomoli ajalugu ja tutvustas tänaseid tegusid — Oši puuvillakombinaadi, Utš-Kurgaani hüdroelektrijaama ehitust jne. Oeldi palju sooje sõnu kõigi delegatsioonide poolt, kingitusi toodi hulganisti — Lenini büste, vaase, moldaavia veine ja armeenia konjakeid, jakutia karvakasakaid. Kui aga Ants Õun kinkis Kirgiisiale linalakkjuustega muhu riietes nukukese, hüüdis saal: «Sna-su-bo, sna-su-bo.»

Järgnes suur kontsert. Seal esines ka Kaljo Räästas. Öhtul toimus linna lähedal mägede ja lamil valitsuse suvilas Ministrite Nõukogu vastuvõtt, kus ühtlasi tähistasime kosmonaut German Titovi 30. sünnipäeva. Kaljo õnnitles meie poolt kosmonauti lauluga. Titovil oli väga hea meel ja ta ütles, et kõige paremad

mälestused on tal jäänud Tallinnast.

Sõprusnädala üritusi I noortekohvikus toimus kohtumisõhtu Frunze kommunistlike noortega, käisime rahvamajandusnäitusel, tervitasime pioneeride paraadi, partei keskkomitees leidis aset vastuvõtt, Ants, Kaljo ja mina olime külas Kirgiisia lennugrupi ülema juures, käisime ekskursioonil ketrusvabrikus, hipo-droomil ja staadionil jälgisime rahvuslikke mängu ja spordivõistlusi.

Seejärel sõitsime kolmeks päevaks vabariigi lääne- ja põhjajoonidesse. Mägedesse! Mälestuseks tahtsime teha ühe ilusa kunstipärase foto, mille peal oleksime ise poseerinud, tagaplaanile oleksid jäänud mäed ja üksikud pilved. Sellest ei tulnud kõige paremat pilti välja, sest 1 komponent — nimelt pilved — olid puudu. Ja pooled sõnavõttudki algasid traditsiooniliselt:

«Kirgiisia tervitab meid päikesepaistega, kuid kohtudes inimestega tunneme alles sooja vastuvõttu ja külalislahkust.» See on tõsi. Kõikjal oodati ja tervitati meid, sest külad kulgevad kümnete kilomeetrite kaupa mööda teeäär, küla lõpu ja uue alguse vahet silm ei seleta, ainult piiritulp ütleb nime. Kõikjal kingiti meile lilli, mitte üks või kaks, nagu meil kombeks on, vaid suured sületäied roose, gladiole, astreid ja flokse segamini. Pioneerikaelarante sai igauks terve kollektiiv.

Kuigi maanteed on Kirgiisias head ja laiad ja kui ei olnud just järsku tõusu või langust, sõitis meie «Volgade» karavani kõrval hulk inspektoreid, kes sundisid vastutulevaid autosid teepervle seisma jääma või juhtisid rahvast teelt ära, sest igal pool polnud meil aega peatuda. Ühest külast ei saanud me aga nii kergelt läbi. Keegi arvas, et mereväehvitser Kroonlinnast on kosmonaut Titov, ja enam ei kuulatud midagi, kõik võtsid «Titovi» vastu. Titov meiega üldse ei olnud. Kuna me olime sunnitud veidike peatuma, sadas autoakendest nii palju lilli sisse, et me ei näinud enam midagi. Kõik lilled ei mahtunud isegi auto pagasiruumi ära.

«Karakoli» kolhoosi jõudsimel öösel poole ühe paiku. Rahvas ei olnud veel eelmisel päeval tööle läinud, kõik ootasid külalisi. Et me hilisõhtuks kohale ei jõudnud, mindi laiali. Kell kolm öösel

aga korraldati meile kontsert ja meid paluti koos parimate kommunistlike noortega ühislauda. Hommikuks tuli juurde nii pio-

neere kui ka eitesid-taatisid ja kõik ei mahtunud koosolekule suurde klubisaali. Eriti vahvad on habemikud taadid, kes vaatamata suvisele kuumusele kannavad mitut vatijoppi ja -kuube ning karvamütsi. Autoriteedi esiletõstmiseks on vanematel naistel valgest riietist ja marlist mässitud turbanitaolised peakatted, mida me ka endale pähe proovisime, kuid peakatte kandmisega ei tulnud me kuidagi toime selle suure raskuse tõttu — sinna kuulub 30 kuni 40 m riiet. Majade läheduses pinke istumiseks ei ole, kõik armastavad kükitada.

Lambakasvatust on Kirgiisias tähtsaks tegevusala. Suur rahvapidu korraldati komsomoli 40. aastapäeva puhul Susamõri orus, mille rohumaadel sööb suvel rohkem kui miljonipealine lambakarja ja lisaks veel hulk hobuseid. Viimaseid kasvatatakse liha ja kumõssi saamiseks. Karjas on lambad üles rivistatud ühele joonele, et liigset rohutlamist ei esineks. Sügisel on peaaegu kogu rohi ära kuivanud ja paks tolmukord katab maad. Eõllukultuuridest kasvab Susamõri orus ainult oder.

Haruharva võib näha mõnda üksikut puud, kitsaste jõgede kallastel kasvavad kohati madalad okkalised põõsad, kõrgemad mäetipud on paljad ja kaljused — maa oleks nagu vaene. Kuid inimesed elavad jõukalt. Kolhoosnikud ostavad mööblit, raadioaparaate ja televisiooreid. Sageli nägime tee ääres maha jäetud tibatlukkese aknaga savihurtikuid, kolhoosikeskusesse ehitatakse uued tellisest majad. Me sõitsime mööda tubaka-, mooni- ja suhkrupeediväljadest, kuid peamist kultuuri — puuvilla — ja samuti viinamarja- ja õunaaedu ei näinud. Need taimed ja puud kasvavad lõunapool.

Peatusi tegime «Kommunismi» ja «Talasi» kolhoosis, ühes mehhanisaatorite koolis, rajoonikeskuses Kirovskis. Kõikjal toimusid koosolekud tervituskõnedega, seejärel kostitati meid karusnahkade ja väljaõmmeldud vaipadega vooderdatud jurtades. Harilikult elavad karjased jurtas. Jurga ülespanemine võtab kõigest tund aega ja temaga on hea ringi rännata. Jurtas istutakse rätsepaistes, meie jaoks olid mõnel pool ka laud-tolliid sisse toodud. Viinamarju, õunu, pirne, arbuuse ja meloneid sai süüa, nii et isu ära. Eriti palju juuakse kumõssi ja rohelist teed. Kuna ei puudunud söögilaualt konjak ja šampanja. Tore komme on Kirgiisias külalisi piiril vastu võtta ja ära saata, olgu see siis kolhoosi või rajooni piiril.

Kirgiisias tuli meil kaks korda talve üle elada. Nimelt ületasime kaks korda kõrget mäetippu, kus oli juba lumi sadanud. Ereda päikese käes oli lumeme ja suvisele riietusele vaatamata soe.

Tagasi Frunzesse sõitsime läbi Kahastani. Ühele poole teed jäävad stepiavarused lõputute viljaväljadega, teisele poole kõrged mäed valgevahuliste tormlevate jõgedega.

Sõprusnädal oli lõppenud, aga sõprus jääb. **MALLE KATVEL, LM-71**

Tutvuge kunstiteostega

Peahoone seitsmenda auditooriumi kaks seinat sarnanevad näitusesaali omadega. Reas seisavad seal stendid ja nendele on paigutatud üle kaheksakümne kunstiteose.

Joonestamise ja kujutava geometria kateedri juhataja arhitekt Karl Tihase tödest on seal välja pandud nelikümend akvarelli. Põhiliselt on need loodud loodusemotiividel. Kunstnik Heiki Kübera etüüdid kujutavad maastiku- ja linnavaateid. Tema loomingust on esitatud ka portreid.

AIN TALTS ESIMENE, Martin UNGER kolmas

Igal sügisel toimuvad vabariigi tõstesportlaste paremikule üldfüüsilised kontrollkatsed.

Konkurentsitiheas võistluses esinesid edukalt meie instituudi tõstesportlased. Nii saavutas üldkokkuvõttes esikoha Ain Talts (LM-91) 577 punktiga (60 m jooks 7,4 sek., hoota kaugushüpe 265 sm, hoota kõrgushüpe kaheft jalalt tõukega 105 sm, kaldpingil surumine 90 kg, kükkimine kangiga turjal 175 kg ja püsti rinnale võtmine 125 kg) meistersportlase Rudolf Roti (Narva «Kreenholm») ees 11,2 punktilise edumaaga. Ka kolmas koht läks meie instituudi tõstjale Martin Ungerile (AO-71) 557 punktiga, kes omakorda edestas meistersportlast Jüri Sjassini (Tallinna «Dünamo») 6,3 punktiga.

Kolmas TPI tõstja Arvo Kuusk jagas 8. ja 9. kohta. Võistlused andsid hea ülevaate suvel tehtud mitmekülgsest treeningtööst. Ühtlasi olid need katsevõistluseks 29.—31. okt. toimuvale Eesti NSV esivõistlustele meeskonna määramiseks. Selle põhjal esindavad meie instituuti kollektiividevahelises konkursis Martin Unger, Ain Talts, Jüri Sepp, Arvo Kuusk, Olaf Moring ja Toomas Meriniit.

O. KULDERKNUP, kehalise kasvatuse ja spordikateedri assistent

Karikavõistlused kergejõustikus

Kolm-neli kraadi sooja, vinge sügistuul ja äsjalõppenud vihmavalging peletasid eemale nii mõnegi spordimehe Mustamäe staadionilt, kui 9. oktoobril olid algamas instituudi karikavõistlused.

36 õpperühma 215 võistlejat ei vandanud alla loodustõududele ega võistlusraskustele ja selgitasid tihedas konkurentsist parima teaduskonna, õpperühma ja individuaalvõitjad. Tasemelt kõrgeks kujunesid

tagajärjed kõrgushüppes, kus hilisõhtuses hämaruses T. Berendsen (TM-71) püstitas staadioni uue rekordi 1,94 m. V. Peterson (AJ-11) ja H. Peetsalu (AV-11) assisteerisid väärikalt tagajärgedega vastavalt 1,90 m ja 1,85 m.

59 võistlejaga 100 m jooks oli osavõturikkaim. Kuid ka «raskelmal» alal, 5 km käimises oli väljas 15 osavõtjat. Oli ju õpperühmade vahelises konkurentsist iga punkt kullaga kaalutud.

TEHNILISED TULEMUSED:

100 m: — 1. L. Kolk (TM-11) 11,3; 2. U. Kahre (MP-31) ja 3. J. Jõgi (EE-92) aegadega 11,4.
400 m: — 1. A. Parve (ES-92) 54,5; 2. L. Sikka (EE-72) 55,2; 3. J. Laanep (KA-31) 55,3.
800 m: — 1. T. Tammpere (ET-51) 2.10,2; 2. A. Parve (ES-92) 2.13,7; 3. V. Grünberg (EE-92) 2.14,2.
1500 m: — 1. A. Parve (ES-92) 4.18,9; 2. A. Elias (ES-92) 4.22,1; 3. V. Grünberg (EE-92) 4.23,1.
3000 m: — 1. V. Grünberg (EE-92) 9.50,6; 2. A. Elias (ES-92) 10.05,1; 3. A. Reiman (ET-31) 10.11,0.
110 m tõkkeid: — 1. L. Sikka (EE-72) 16,2; 2. J. Jõgi (EE-92) 3. T. Lehtla (KA-31) 18,8.
5 km käimine: — 1. V. Grünberg (EE-92) 27.31,3; 2. P. Puidak (AA-51) 27.40,0; 3. E. Madise (KA-31) 28.33,0.
Kaugus: — 1. E. Uustalu (AKM-71) 6,48; 2. Ü. Iter (EE-72) 6,32; 3. A. Oinus (KT-71) 6,22.
Kuul: — 1. R. Päll (EE-52) 14,63; 2. J. Taal (AO-71) 14,39; 3. O. Moring (ES-92) 13,30.
Ketas: — 1. J. Taal (AO-71) 42,16; 2. M. Metsaalt (EV-31) 37,73; 3. E. Nigol (EE-72) 36,37.
Oda: — 1. Ü. Iter (EE-72) 53,10; 2. R. Päll (EE-52) 52,22; 3. V. Peterson (AJ-11) 52,16.

ÕPPERÜHMADE EDETABEL (mehed)

1. EE 92	668	19. TE 31	62
2. ES 92	642	20. KT 71	56
3. AO 31	601,5	21. KL 11	53
4. EV 31	594,25	22. TM 11	50,2
5. AKM 71	569,25	23. EE 31	48,5
6. KA 31	448,25	24. AJ 31	46
7. EE 72	377	25. LM 31	39
8. ET 31	324	26.—27. J.T 51 ja	
9. ET 51	154,4	LT 31	38
10. AA 51	148,5	28. MP 71	35
11. TM 71	122	29. MP 31	28,5
12. MM 52	113	30. AV 11	28
13. AJ 11	110	31. AO 11	27
14. MM 42	108,5	32. MM 31	22
15. AO 71	94	33. AS 71	16,5
16. KP 31	77,5	34. MM 12	9
17. EE 52	71,25	35. LA 11	4
18. ED 31	68	36. MM 92	2

TEADUSKONDADE EDETABEL

1. Ehitusteaduskond	2947,4 punkti
2. Energeetikateaduskond	1641,45 „
3. Keemiateaduskond	634,75 „
4. Mehaanikateaduskond	313,0 „
5. Majandusteaduskond	234,2 „
6. Elektrotehnika teaduskond	119,0 „

R. TOOM

Kirjastusgrupi väljaandel ilmus

A. Aarna. Mootorikütused. Eksploataatsiooni- ja tehnikajuhataja. Tallinn, 1965, 72 lk., 500 eks., 14 kop.
A. Aarna, V. Paluoja. Mõningaid orgaanilise keemia teoreetilisi küsimusi I. Tallinn, 1965, 64 lk., 800 eks., 11 kop.
K. Ojaste. Geoloogiliste protsesside ja nähtuste osatähtsus ehitusgeoloogias. Tallinn, 1965, 80 lk., 300 eks., 18 kop.

Toimetaja aset. V. VOLT

Орган парткома, ректората, комитетов ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института «Таллинский политехник», редактор Таллин. MB-08995

Hind 2 kop.

Tellimise nr. 2814

Trükkikoda «Ühiselu», Tallinn. Pikk 40/42

Kui üks oli kinni...

20. septembri hommikul seisis trammiliiklus Kopli ja Kadrioru vahel meie teadmata põhjustel umbes tund aega. Kui nimetatud kolisevad liiklusvahendid viimaks ometi käima hakkasid, oli igas peatuses ootamas sajapäine kärsatsev rahvahulk. Ennastohverdava kangelasikkusega trügisid tudengid esimesele trammile ja

ukse ees seisis laborant ega lasknud kedagi edasi.

«Hilinejad sisse ei saa,» kuulutas ta tekkinud vaikusel kõmisel häälel. «Loodritele meie loenguid ei pea. Tulge õigel ajal, siis saate sisse.»

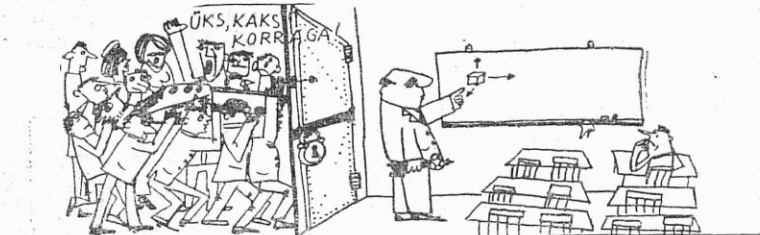
Vaused patused püüdsid küll seletada, et Kopli tramm pole kronomeeter ning liiklusseisaku-

te eest nemad ei vastuta, kuid see ei kõigutanud valvuri meelekindlust.

Kuidas oleks taolise sündmuse puhul pidanud kõige õigemini talitama?

Tõsise muusika harrastajale! Tulge mängima loodavasse sümfooniaorkestrisse!

Orkestrit hakkab juhatama Heino Rannap. Registreerida peahoones tuba 8 sm. M. Hermeti juures kuni 25. oktoobrini.

logistasid sellega Kopli poole, südames lootus, et ehk jõuab veel. Paraku siiski ei jõudnud...

Füüsika auditooriumi trepil ootas neid üllatus. Lukustatud

Näitekunsti huvilistele!

Algas soovijate registreerimine osavõtuks näiteringi tegevusest.

Ringi juhendab Karl Kalkun. Palume pöörduda sm-te Pohlaka või Otsa poole (peahoone II korrus tuba 25).